

Subota, 24 Prosinac 2022 03:24

Utjecaj izgradnje Zračne luke Trebinje na sliv rijeke Omble (II): Istraživanja u RS su nedvosmislena, ugroza je moguća

Piše: [Davor Mladošić \(/component/k2/author/485-davor-mladošić.html\)](/component/k2/author/485-davor-mladošić.html)

[\(/media](#)

[/k2/items/cache/7823e6cbdbe2de4f38d2d63c32b3530d_XL.jpg\)](/k2/items/cache/7823e6cbdbe2de4f38d2d63c32b3530d_XL.jpg)

Foto: Tonči Plazibat / CROPIX

Dok dio dužnosnika iz vlasti Republike Srpske uvjerava kako budući Aerodrom Trebinje u blizini sela Taleža ne može imati negativne utjecaje na rijeku Omblu, vodocrpilište s kojeg se grad Dubrovnik opskrbljuje pitkom vodom, službeni dokumenti iz tog entiteta u BiH kazuju drukčije.

Naime, iz Instituta za građevinarstvo IG iz Banje Luke u Elaboratu za prethodnu procjenu o utjecaju na životnu sredinu za izgradnju i rad aerodroma Trebinje, koji je izrađen u ožujku 2022. godine, zaključeno je kako bi trebinjski aerodrom mogao imati negativan utjecaj na izvorište rijeke Omble pa je naglašeno kako je potrebno posvetiti posebnu pozornost njegovoj zaštiti. Naime, izvor Omble nalazi se u III. zoni higijensko – sanitarne zaštite i nadzora, a lokacija aerodroma je osam i pol kilometara od samog izvora Omble pokraj sela Taleža.

Taleža, selo pokraj kojeg bi se trebao izgraditi trebinjski aerodrom. Foto: Tonći Plazibat / CROPIX

Preljevno područje Ombla nalazi se na teritoriju BiH, a „Elaboratom za prethodnu procjenu o utjecaju na životnu sredinu za izgradnju i rad aerodroma Trebinje – I faza, čija je maksimalna dužina uzletno – sletne staze 3 500 metara na teritoriju grada Trebinja”, koji je izradio Institut za građevinarstvo iz Banja Luke, obuhvaćene su sve tri zone sanitarne zaštite jer su one usko povezane.

MINISTARSTVO RS PRIZNAJE MOGUĆI ŠTETAN UTJECAJ, ALI I KAŽE KAKO SE HRVATSKE ZABRANE NE MOGU BEZ DOGOVORA ODNOSITI I NA TERITORIJ BIH

Iako se u Rješenju Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske od 30. kolovoza 2022. navodi kako je „izvor Omble jedan od najvažnijih izvora za ljudsku upotrebu u Hrvatskoj, posebno u Dubrovačko – neretvanskoj županiji” te da bi „u slučaju zagađenja izvorišta došlo do potpunog prekida vodosnadbijevanja zbog nepostojanja zamjenskih izvora na tom području”, ipak se navodi i kako se „zabrane, mjere zaštite i druge odredbe za sanitarno područje koje se nalazi na teritoriju Hrvatske ne mogu primjenjivati na teritoriju BiH”.

„Zone sanitarne zaštite izvorišta Ombla mogu se usvojiti samo na osnovu zajedničke suradnje stručnjaka obje zemlje ako se prije toga usklade kriteriji važećih pravilnika o utvrđivanju granica sanitarne zaštite zone izvorišta i odgovarajuće mjere zaštite”, stoji u obrazloženju Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske. Navedeno je i kako se „važeći propisi u Hrvatskoj, BiH i RS razlikuju u kriterijima za određivanje granica pojedinih zona, posebno

u mjerama zaštite za pojedinačne zone pa je potrebno definirati odgovarajuće kriterije”.

No, zanimljivo je kako se i u navedenom obrazloženju iz RS, a na osnovu rezultata Elaborata Instituta građevinarstva iz Banje Luke navodi i kako su „tijekom pripremnih i radova na izgradnji aerodroma mogući negativni utjecaji na podzemne vode”.

POVEZANOST JE POKAZALA I STUDIJA BEOGRADSKOG ENERGOPROJEKTA IZ 1991.

Ugroza od izgradnje aerodroma Trebinje mogla bi se odnositi i na šire područje jer se u obrazloženju Ministarstva prostornog uređenja RS navodi kako se „pored izvora Ombla, stanovništvo dubrovačkog područja vodom oskrbljuje i s izvora koji se nalaze u krškom području, za koje je nesumnjivo uspostavljena veza s površinskim i podzemnim vodama Popova i Trebinjskog polja”.

„To se prvenstveno odnosi na Šumet i Palatu, koji se nalaze u neposrednoj blizini izvora Ombla, ali i na vodozahvat Nereza u Dubrovačkom primorju te izvorišta Zavrelje i Duboka ljuta u Župi dubrovačkoj. Navedena izvorišta pokrivaju skoro cijeli vodovodni sustav kojim upravlja Vodovod Dubrovnik.” – navedeno je.

Koliko je izbor Omble povezan sa zaleđem Dubrovnika u BiH pokazuju i i rezultati hidrogeoloških istraživanja objedinjenih u studiju „Zone sanitarne zaštite izvorišta dubrovačkog vodovoda” koju je 1991. izradio Energoprojekt iz Beograda. Koliko bi određene radnje na području gdje je danas planirana izgradnja zračne luke mogle imati neželjene posljedice kazuju tako utvrđeni rezultati podzemnog trasiranja u blizini istočne i zapadne granice podzemnog sliva Omble. Naveden je primjer iz 1960. kada se boja, koja je 28. ožujka u 12 sati puštena u vodu na lokaciji Pridvorci, pojavila na Ombli 31. ožujka u 13 sati.

BANJALUČKI INSTITUT: VEĆ I SERVISIRANJE MEHANIZACIJE MOŽE UGROZITI PODZEMNE VODE

Što se tiče elaborata IG iz Banja Luke u njemu se navodi kako su tijekom pripremnih radova i radova na izgradnji aerodroma mogući negativni utjecaji na podzemne vode te se skreće pozornost na „nagla zagađenja i negativne utjecaje iz BiH na podzemne vode, odnosno na izvorište Omble”.

„Tijekom posljednjih 10 godina u više navrata, najznačajnije 29. i 30. kolovoza 2018. izmjerene su povećane vrijednosti amonijaka i MOK na izvorištu Ombla”, nakon čega je zaključeno kako je „vjerojatno riječ o fekalnom zagađenju nepoznatog podrijetla iz BiH”, govori se u elaboratu IG-a.

Do budućeg gradilišta već je probijen put. Foto: Tonći Plazibat / CROPIX

U elaboratu Instituta građevinarstva iz Banja Luke nedvosmisleno stoji kako su „prilikom pripremnih radova te radova na izgradnji planiranog zahvata mogući negativni utjecaji na podzemne vode”, ali nije zanemarivo niti još jedno upozorenje, a koje pokazuje koliko je ovo krško područje osjetljivo. Naime, zagađanje izbora Omble moguće je i u slučaju curenja raznih supstanci na gradilištu kao što su goriva i maziva iz radnih strojeva i vozila na njeovu području.

„Do ispuštanja ovih onečišćujućih tvari u podzemlje može doći uslijed korištenja neispravne mehanizacije ili nepravilnog korištenja iste. Ovisno o tipu podloge, ovi onečišćivači mogu daljnjim procjeđivanjem kroz zemljište dospjeti u podzemne vode te negativno utjecati na njihovo kemijsko stanje. Pojava ovakvog izvora onečišćenja predstavlja kratkoročan uticaj. Međutim, budući da se radi o krškom području te da je tijelo podzemnih voda okarakterizirano pukotinsko-kavernoznom poroznošću, brzina širenja onečišćujućih supstanci, kao i opseg područja unutar kojeg se onečišćujuće supstance mogu proširiti, potencijalno mogu biti izraženi. Ipak, budući da se pravilnim korištenjem i održavanjem mehanizacije, adekvatnim uređenjem gradilišta, te primjenom dobre građevinske prakse, ovi utjecaji mogu spriječiti, smanjiti ili ublažiti, procjenjuje se da će ovaj utjecaj biti umjereno negativnog karaktera.” - navodi se u Elaboratu i napominje kako je potrebno posebnu pozornost posvetiti i samom smještaju mehanizacije i to na „uređenom vodonepropusnom platou uz strogu kontrolu eventualnog zagađenja, odnosno curenja”.

Da to može biti također problem pokazuje i zaključak kako je potrebno zabraniti i samo servisiranje mehanizacije na lokaciji gradilišta.

U Elaboratu je navedeno i mišljenje o otpadnim vodama jer područje na kojem je planirana izgradnja zračne luke nema razvedenu i izgrađenu kanalizacijsku mrežu. Tako se navodi kako je „u tijeku korištenja aerodroma planirana izgradnja separacijskog sustava kanalizacije, s odvojenim prikupljanjem svih otpadnih voda te njihovim pročišćavanjem na odgovarajućim uređajima prije konačnog ispuštanja”.

Inače je zanimljivo istaknuti i kako banjalučki elaborat nije uzeo u obzir moguće kumulativne utjecaje zahvata na podzemne vode sliva izvorišta Omble na planirani regionalni centar za upravljanje otpadom Trebinje na lokaciji Obodina te planiranu željezničku i trasu autoceste, izgradnju stambeno – turističkog naselja na Ivanici iako su svi navedeni obuhvati u neposrednoj blizini granice s Republikom Hrvatskom.

U nastavku teme: Mišljenje karstologa dr.sc. Iva Lučića

Sadržaj je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

*Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora